

Prinášame ňjůvinky – informácie o novinkách na www.aspekt.sk – o zaujímavých článkoch vo webzine ASPEKTin, o nových knihách v knižnici ASPEKTu a o ďalších aktualitách z našich webových rubriek ai ASPEKTovských priestorov.

Spoločne proti nenávisti Myslíme na všetkých, ktorých zasiahlo vraždenie na Filozofickej fakulte Karlovej Univerzity v Prahe – na obeť a zranených, ich blízkych aj na tých, ktorí boli v ohrození. Aj pri tejto tragédii nám prichádzajú na myseľ slová bell hooks: „Pokiaľ bude sexistické myslenie socializovať chlapcov ako ‚zabijakov‘, či už to majú byť pomyselní dobrí chlapíci, ktorí bojujú proti tým zlým, alebo vojaci, ktorí v imperializme zabezpečujú nátlakovú silu na podmanenie iných štátov a národov, patriarchálne násilie [nielen] na ženách a deťoch bude naďalej pokračovať. Keď po tieto roky došlo k príšerným násilným činom na verejnosti, ktoré spáchali mladí muži z rôzneho triedneho zázemia, spoločnosť ako celok tieto činy vždy jednoznačne odsúdila, ale málokedy ich dávala do súvislosti so sexistickým myslením.“

Kniha, ktorá ma učí láskavosti a je ku mne láskavá „Pravidlá patriarchátu a kapitalizmu ovplyvňujú celý náš život. Zasahujú do vzťahov, či už partnerských, priateľských, alebo akýchkoľvek iných. Formujú náš pohľad na seba a naše okolie, na to, čo je správne, čo nesprávne, etické či neetické, aké správanie je vhodné a aké, naopak, nevhodné, čo je nežiaduce a čo sa od nás očakáva vo vzťahoch, v sexe, priateľstvách. Množstvo klasických partnerských príručiek zotrváva pri konvenčných pravidlách, to však nie je prípad publikácie Přepisovat pravidla: Antipřůvodce láskou, sexem a vztahy od Meg-John Barker.“ Prečítajte si recenziu Michaely Pavelkovej a pozrite si fotky z „používania“ knihy, ktorá na pravidlá nahliada kriticky.

Vitajte v našom svete. O krátkej osobnej a politickej histórii sexuálneho obťažovania „Kráčali sme sídliskom a vychutnávali si voľné dni. Bol by to celkom obyčajný prázdninový deň, akých som si so spolužiačkami užila desiatky, nebyť jednej udalosti, ktorá – dovoľím si tvrdiť za nás všetky – odštartovala novú éru v našich životoch.“ Prinášame text Aleny Martonovej o sexuálnom obťažovaní a jeho podobách v uplynulých desaťročiach. Článok sme vybrali na publikovanie v rámci súťaže textov pre webzin ASPEKTin.

Vždy, keď mám prejsť okolo skupinky mužov, mením trasu alebo hľadám únikové cestičky a okoloidúcich, ku ktorým by som sa mohla pripojiť, aby som sa vyhla primitívnym komentárom, cmukaniu a pokrikovaniu.

Alena Martonová

Menštruácia? Tichšie, prosím Anežka Janolová robila diplomový výskum o tom, ako si ženy z rôznych generácií pamätajú na svoju prvú menštruáciu, ako o menštruácii premýšľajú a hovoria. V tomto článku spracovala výpovede žien z malej obce na severe Slovenska. „Keď som sa pýtala na prvú menštruáciu, u respondentiek všetkých generácií prevládali negatívne pocity. Každá žena si ju pamätala, pričom pre mnoho respondentiek z najstaršej generácie to bol veľký šok.“ Text sme vybrali na publikovanie v rámci súťaže textov pre webzin ASPEKTin.

A naraz som zacítila dačo mokré, ostala som, pozerám, tetka prišla. [Smiech] I hybaj zháňať dačo, dať si. A tiež som si dala handričky. A tiež sme si medzi handričky zašili vaty. Také boli hrozné tie prvé vložky, tie papierové.

respondentka Hana (68 rokov)

Studňa v záhrade „Raz dievčatá objavili v záhrade tú zadebnenú studňu. Toľko naliehali, že chcú vedieť a vidieť, aká studňa je, až Andrej povolil a nakrátko pre ne studňu odkryl. Ľahli si na trávku. Hlavy podložili rukami a fascinovane pozerali dolu do hlbokého otvoru. Kričali, že zdola na nich pozerá farebne premenlivé oko. Na dne bola tenká vrstva vody, v ktorej sa hmýril neviditeľný život. Kamene na bokoch studne boli pokryté machom. Voniasť, studňa, voniasť! Ako zem! Ako dážď! A máš aj smrad!“ Čítajte úryvok z knihy Jany Bodnárovej Patchwork v bielej, ktorá sa v roku 2023 dostala do finálovej päťky literárnej ceny Anasoft litera a stala sa Knihou roka Prešovského samosprávneho kraja v kategórii beletria pre dospelých.

Ľudmila „Nikto si ju nevšíma, hoci v nemocničnej poliklinike trávi už niekoľko dní. Pomaly začína mať problém porátať, koľké je to dnešné ráno. V pondelok ju prepustili z nemocnice, ležala tam štyri dni. Odkedy sa o ňu Mariena nestará, Ľudmilin život vypadol z rytmu a dni plynú v núdzovom režime. Aj ona sama by najradšej niekam vypadla, ale nemá kam. A tak sedí a pije kávu. Doteraz si ju nezapamätal ani tunajší personál. Zato z centrálného príjmu nemocnice musela odísť, lebo babu za okienkom príšerne znervózňovala svojimi igelitkami. Veď dobre, na príjme sa nevysedáva, tadiaľ sa len prechádza. V poliklinike je to iné, našťastie.“ Viac si môžete prečítať v úryvku z knihy Jany Juráňovej Naničhodnica, ktorú odborná porota vybrala do finálovej päťky Anasoft litera v roku 2021.

Ako sme žili v rokoch normalizácie Pred sviatkami sme stihli vydať novú knihu Knižnej edície ASPEKT, ktorá sa venuje históriám žien. Sociologička Oľga Gyárfášová sa rozprávala s desiatimi ženami, ktoré boli súčasťou alternatívneho opozičného spoločenstva v rokoch normalizácie v Bratislave. Prostredníctvom svojich príbehov nám umožňujú nazrieť do sveta, v ktorom sa Štátna bezpečnosť usilovala získať kontrolu nad ich životmi. Približujú, ako politickému režimu vzdorovali, akú rolu pre ne zohrávala sieť rodinných, kamarátskych i vzdialenejších vzťahov, ale aj priestor pre seba. To všetko môžete čítať v knihe **Ako sme žili v rokoch normalizácie**. Rozhovory s aktérkami spoločenstva vzdoru.

ASPEKT má 30 Už pred 30 rokmi sme vydali prvý feministický kultúrny časopis Aspekt, ktorého pokračovaním je webzin ASPEKTin, a pracujeme ďalej: vydávame knižky, spravujeme a aktualizujeme webové stránky, staráme sa o verejnú knižnicu, poskytujeme konzultácie, organizujeme vzdelávacie a kultúrne podujatia, reagujeme na aktuálne dianie v spoločnosti, vypracovávame analýzy, rozvíjame rodovo citlivé používanie slovenčiny, podieľame sa na tvorbe a rozvíjaní terminológie z oblasti rodových a feministických štúdií a venujeme sa aj mnohým ďalším aktivitám. Našu prácu a spravodlivejšiu spoločnosť môžete podporiť **jednorazovým či pravidelným príspevkom**. Ďakujeme, že s nami tvoríte feministickú budúcnosť.

Archív nájúviniek

Páči sa Vám naša práca?

Aj Vy ju môžete podporiť

Feministická vzdelávacia a publikačná organizácia ASPEKT, Mýtna 38, 811 07 Bratislava, 02 5249 1639,
+ 421 918 479 677, aspekt@aspekt.sk, www.aspekt.sk

Z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.